

F O A I E

pentru

MINTE, INIMA și LITERATURA.

Nro. 4.

Duminică 21. Ianuarie.

1840.

Maria Stuart.

Стрѣта соарте а ачестеї принцесе ши оскандіреа. Еї ла моарте прин жѣдекзторї нелефѣици, ва децешта чеа маї калдз ком-позитиоре, пзнз кжнд вор фї инимї сїмци-тоаре, Марїа Стварт, реїна Скоциї, фїї-ка лѣї Іаков V ши а Марїеї де Лотарїн-гїа, мзкѣтз ла англ 1542, фїїнд нѣмле де опт зїле, рзмасз мошеанз ла тронѣ скотїчек, дѣпз че татзл еї ар фї мѣрїт ан ачелашї ан. Мѣма вї стзжнеа цара ан нѣм-ле джншїї. Анкз фїїнд Марїа прѣнкз, Хайнрїх VIII рїга Англїеї ши реформато-рѣл еї ан релиѣїе, кѣ гжнд де а ампреѣ-на амжндозз цзрїле, вреа оз о їа анкз, сзторїе фїѣлѣї сзѣ Вавард; ансз Анстрї-наря че сїмцеа Скоциї ампротїва ачестеї ампреѣнзрї, прїчїнзї, ка Марїа, фїїнд ан-кз нѣмаї де чїнчї анї, оз фїе дѣсз ан Франца, ѣнде Антр'о мзнзетїре лшї лѣз крещереа са, їар маї тѣрзїѣ фѣ, кѣнѣнатз кѣ Францїск фїѣл лѣї Хенрїк II крїѣлѣї францозїск. Марїа пе лжнз о фрѣмїецз рарз, авеа ши ѣн дѣх децешт, лѣмінат ши о инїмз сїмцитоаре; аша прин а са дрз-

гзлашз нѣртаре маї мѣлт, декжт прин фрѣмїеца дїн афарз кзщїгасе атжт їѣїреа вѣрватѣлѣї озѣ, кжт ши чїнстїреа кѣрциї францозеїї Антрїї, ла каре Анкз пе а-челе времї, пе лжнз їѣїреа де щїїнце, домнеа ши о конверсацїе маї фїнз, Антрѣ-дѣсз де Францїск I. Ансз токма дїн ачел-стз конверсацїе, каре есте ан старе а тра-це пе чеа маї маре парте а оаменїлор ла фелїѣрїмї де пазчерї, Марїа Анкз сѣпсе-се о ѣшѣрїме а мїнцїї, каре ан мїжло-кѣл деморалїзациїе че домнеа, рзпї ши сїм-цїемжнтѣл еї морал кѣрзценїа чеа дїн тжїе; ши токма ачелстз ампреїѣвраре фѣ те-мїѣлненорочїрїлор еї пзнз ла капетѣл вїециї.

Францїск, вѣрватѣл Марїеї мѣрї ла а. 1560. Джнса кѣноскѣ преа лесе, кѣм-кѣ нѣмаї аре нїчї о прїчїнз а маї петре-че ан Франца, ши се Антоарсе ла Ско-циа, ѣнде ера кѣноскѣтз де реїнз. Ансз крѣзїї Скоциї дїн вѣакѣл ачїла, тѣрѣѣрацїї ши прин неконтїнїтеле лѣпте а протестан-тїсѣлѣї, кѣ католикїсѣл, дѣлїката нѣрта-ре а Марїеї о нѣлїрз. пзкат, їар' крѣдїн-ца еї чеа католикз, ан каре фѣїеїе крѣскѣ-тз, о зїсерз а фїѣ фзрзѣлїеїеї ан а-челашї време, Вїлїавїта реїна Англїеї, каре

гаріло, ші лаѣ рѣгат ка сзле рѣдиче о Бисерікз де піатрз а шкеї. — Атѣнчѣ Мзріаса Нѣгоє Боевод ка ѣн міло- стів че рѣвзрса а тоате пзрціле рѣѣріле мілостівірії спре лѣкашріле лѣї дѣмне- зєѣ, фѣрз зѣбавз аѣ ші скріс кѣрції ші ла Чінстїтѣла Магістрат аа Брашовѣлаѣї, прекѣм сз ісз дѣ вое сз факз о Бисерікз де піатрз ла шкеї, тріміціна ші дарѣрї богате ла Домні, ші ісаѣ дат фѣрз зѣ- бавз вое, касз факз прекѣм лїва пазчѣ, ші адатз Мзріаса аѣ тріміс Меѣерї маї мѣлці ла Брашов аднаѣле маї атѣїѣ ші ісвод (адекз план кѣм сз о факз. Ші кзтрз анѣла дела Хрістѣс 1419—1420, оаѣ анѣкат де аѣ фѣкѣт Бисеріка де піатрз а шкеї фодрте деграв; ан сз наѣ пѣтѣ- то сѣвѣрші де тот, кѣчї непраєніка мо- арте кзтрз анѣла 1421, а ачестѣї прѣ мі- лостів Домн Нѣгоєї Боевод, аѣ а педікат депліна сѣвѣршіре а Сѣнтеї Бисерічї, ші аѣ рзмас оларїѣла, Тїнда, ші Клполніца неїспрѣвїте. — Деї кзтрз а- нѣла 1583, фїїна ла ачестз Бисерікз Про- топон ші Прїот Внѣ, ші алѣла попа Міхаѣ, ачїшіа лнкз саз аѣс а цара ро- мѣнѣскз ла Мзріаса Петрѣ Боевод Черчел, фечорѣла лѣї Петрашкѣла бо- дѣ челѣї бѣн, ші фрателе лѣї Міхаї бо- дѣ челѣї вїтѣз, ші лаѣ адемнат асѣвѣр- шї Сѣнте Бисерікз, ші ао аподовї. — Ачест Домн саз апрїнс дїн дѣмнезїаскз мїлз, ші кзтрз анѣла 1584, іарешї кѣ шї- рѣ Чїнстїтѣлаї Магістрат аа Брашовѣлаї аѣ ажѣторат де саз рѣдікат тїнда Бисері- чї ші оларїѣла кѣ Хореле. — аподовїна чѣле дѣмнезїеї ші але Сѣїнцілор кїнѣрї. Іарѣ кзтрз анѣла 1593, Мзріаса Ярон Боевод стѣпжїторїѣла Молдавії, вєчїна пѣ ачаста време ла Брашов, ші вѣзжнѣ

ачаста Сѣнтеї Бисерікз кѣ лнкз нѣ єсте дїн тот сѣвѣршітз ші кзтре анѣла дела зїдірѣ лѣмі (7103) Іарѣла Хрістѣс 1595, саз лѣвпзіат ші Мзріа са дїн дѣхѣла Сѣнте, аѣ ѣрмат челор маї дїн вєкї ктїторї, ші аѣ ажѣторат де саз сѣ- вѣршіт кѣ тотѣла Сѣнте Бисерікз, зѣгрѣ- вїна Тїнда мѣерїлор ші аѣ рѣдікат Тѣр- нѣла. Тріміціна ачїші Сѣїнте Бисерічї ші ѣн Хрісов тот атрѣ ачест ан, кѣ каре пѣ тот анѣла сз аїєз де а нрїмі дїн вїстї- ріа Молдавії 12000, аспре. Ші алѣс 300 ла преоці ші сазжїторїї Сѣнтеї Бисерічї ші алѣле дѣпз кѣм сѣнт ашезате а а- чест Хрісов. Маї сз афаз ші алѣ Хрі- соаве Домнеїї, каре сѣнт петрєкѣте ла кондіка чѣ ноаз. —

Паракїсѣла дїн стѣнга кѣ Храма бѣ- неї вєстїрї, саз зїдіт ла о 1733 ан каре ан саз пѣс тїмєліа —

Деї кзтрз анѣла 1744, прѣ лнзлца- та лнзрѣтѣсз Влісавєта Петровна стѣпжїтоарѣ а тоатїї росїї аѣ тріміс ла ачестз сѣнтеї Бисерікз прїн Протопо- пѣла Ввстатїє Васїліовїчї маї мѣла- те дарѣрї, ші ѣн крѣг де кѣрції, аднѣз тоате кѣрціле кѣте трѣвѣск пєсте тот а- нѣла ла Бисерікз. —

Кзтрз анѣла 1749, саз тріміс ачїші Сѣїнте Бисерічї тот дела ачестз лнзлца- тз лнзрѣтѣсз а тоатїї росїїї трѣї рѣн- дѣрї де о дѣждїї фодрте богате ші стрѣлѣчїте кѣ фїр де аѣр кѣсѣте, кѣ то- ате чѣле трѣвѣнчодє лннѣз дзїселе, дїн- трѣ каре ѣн рѣнѣ єсте де катїфѣ рѣшіє ші кѣ Чїна чѣ де таїнѣз кѣсѣтз де фїр де аѣр пѣ спате, алт рѣнѣ де катї- фѣ галєїкз ші кѣ а дормірѣ Нѣкѣз- тоарєї ші пѣрѣрѣ фєчодарєї Ма- рії іарѣ кѣ фїр де аѣр кѣсѣтз пѣ сїа-

ти, шї а трїа пз стофз вєрде кѣ Сѣжн-
та Трїеме а спате кѣсѣтз кѣ фїр шї
кѣ мзргзрїтарїѣ анподобїтз. —

Ачѣсте трїї одзждїї тот сѣпт пз-
страре вѣнз саз афлат, шї шї акѣма тот
сѣпт пзстраре сз пззекс.

Кзтрз анѣл 1750, іарзшї прѣ анза-
пата анзрзтѣсз а тоатз рѣсїа влїза-
вета Петровна аз трїмїс сѣме де
канї шї аз реноват Бїсерїка де існѣв, шї
саз фѣкѣт шї алте зїдїрї пз ажнз Бї-
серїкз. Ачаста сз доведѣше прїн Інскрїп-
ціа дѣсѣпра порції де кзпетенїе пе Тѣр-
нѣл чѣсѣлї:

*Pia liberalitate Elisabethae Pe-
trownae Monocraticis totius Russiae
invictae hic sacer locus est renova-
tus. Anno 1751. —*

Ачѣсте кѣвїнте сжнт скрїсе кѣ сло-
ве де азр.

Анземнаре Інскрїпції че сѣ

афаз сзпатз ан пїатрз ан лїм-
ба вѣлззрєаскѣ дѣсѣпра 8шї сѣ.
Бїсерїчї чеї де кзпзтенїс, традѣ-
сз пз ромжнїе. —

Ан нѣмеле Татзлѣ шї ал Фїлѣлї шї
ал Сѣжнтѣлѣ Дѣх, саз анчєпѣт шї саз
зїдїт ачастз дїн лзжнтрѣ Сѣжнтз Бїсерї-
кз, дїн Дѣмнезїаска анземнаре дела нї-
че іѣвїторї де Хрїстос Крєщїнї, кѣ дарт
шї кѣ мїла Благочестївор Домнї дела
Молдавїа шї Валахїа ан нѣмеле адормї-
рїї Маїчї Пречїстї, шї Сѣ. Ієрарх шї фз-
кзторїѣ де мїнѣнї Нїколає.

Дѣпз ачїа ан лѣт 7092 шї

дела Благочестївл Петрѣ Боевод че
сз зїчѣ Черчєл, вѣзжнѣ ачаста Бїсерїкз
анвекїтз шї неанподобїтз, кѣ рѣнз Дѣм-
незїаскз саз апрїс, шї анподобїнд тоѣ
те чєлє Дѣмнезїєщї шї алє Сѣнцїлор
Кїнѣрї, аз зїдїт помєнїре, шї саз сѣ-
вжршїт шї саз сзпат.

Дѣпз ачаста ан лѣт 7103 шї
іѣвїторїѣ де Хрїстос Домнѣл Арон
Боевод стзпжнїторїѣл Молдавїї, аз
ѣрмат ачєстор вѣнї Домнї, аз анкїнѣт
шї Помєлнїк шї аз дєрєс тоатє карѣ сз
вза, чѣлє Дѣмнезїєщї шї алє Сѣнцїлор
скрїсе шї аз зїдїт. Шї де акѣм прє чї-
не ва алєцє Дѣмнезїєс ка сз фїє Домн,
маї мѣлат сз мїлѣаскз шї сз дѣ спрє
помєнїрѣ сѣ. А лѣт 7107 (дела Хє
1595 маї 13.

Пе Стжлпѣл дїн арѣпта.

Прє ачаста пїатрз а Крєдїнцїї аз ан-
тзржт Хрїстос Бїсерїка сѣ, карѣ порцілє
Іадѣлї нѣ ѣвор кїрѣ, шї саз сѣвжршїт
ачїст азѣрѣ. А лѣт 7152 дела Хрїстос
1643 сєптємврїє 15. —

Пе Стжлпѣл дїн стжнїа.

Ан нѣмеле Татзлѣ шї ал Фїлѣлї шї
ал Сѣжнтѣлѣ Дѣх, саз зїдїт ачєст ал
оптѣлѣ Стжлп, дѣпз асемжнарѣ чєлор
опт вѣкѣрї, ан карѣ сз сѣвжршєск чєлє
ѣрмзтоарє, шї саз анчєпѣт ан анѣл 7151
дела Хрїстос 1642. —

Анзрзтзшїт де Іѣан Жїпа,
Чєтєцїан шї Нєщєторїѣ.

Галіго чєл кредінчос.

Фііна кз лн Ліскоа кзпітала Портг-галіей нз се афлз апз нічі ла о касз, аша ачєаста, прєкзм ла маї мєлатє алтє локзрї трєвзіа афі адєсз прїн савжїторї дєла фжнтанїлє пєвлїчє; лнєсз лєнєа лїсаконєнілор єра одїніларз маї марє, дє кят сз сє лндєплєчє мзкар нємаї ла атят лєкрє. Єзрачїї, дєр мєнчїторїї лєквїторї а лнвєчїнатєї провїнцїї спанїолєшї Галїцїа; вєнїрз кз сєтєлє ла Ліскоа шї пєрталз ла касз пєнтрє пєщїнз платз. Кз лнчєтєлє єї фєкєрз дїн ачєастз єн монопол шї акєма нє лєснє дєр маї сєфєрї, ка алтєлє чїнєва, карє нє сє цїнє дє цєхїзє лор сз маї карє апз дєла фжнтанз. Лн зїоа дє асцззї сє хрєзнєск Галєгонї дє ачєщїа 40 мїї лн Ліскоа атят кз влнзарєа апєї, кят шї кз алтє фачєрї дє савжкє ла касє, сав стжнд лн злїцї ащєаптз лмвїєрєа трєкзторїлор кз чєва лєкрє. Ачєшї оамєні мєнчїторї с'аз фєкєт дє трєквїнцз нєапзратз портггалїлор шї єї лнкз щїєрз а сє фолосї кз ачєаста, нєплатїнд нїчї о даждє. Вї сжнт фодртє кредїнчосшї; фєртїшаг єрмат дє єн Галєго, адєкз дє єн хамал дїн Портггалїа, єсгє чєва нєаєзїт. Лєквїторїї сжнт лнкредїнцачї кємкє ачєї оамєнї сє пззєск єнїї пє алцїї, пєнтрє ка сз'шї поатз пєсгєра нємєлє чєл єєн, шї кз єнїї, аєєрєа кзрорєа кадє прєпєс кз тємєїє, кємкє лє пладє а пїтєлє, капзтз пєдєапєс дєла дї лор лнєсшї. Дїн пїлдє маї мєлатє єнє.

Єн нєгєцєторїє кїємз пє єн Галєго кз тєтєлє нєкєнєскєт шї лл лнкєркє кз єн сєкєлєц дє банї, чє лєвєа дї пєнє пє о

кораблє. Ліскоа є чєтатє марє: мєртжнд лмжндосї кзтрє порт лн лмєвлзлалє мєлцїмєї оамєнілор сз пєрдєрє єнїї дє алцїї дїн окї шї нєгєцєторїєлє алєргє лнзєдєр пє тєатє злїцїлє, фєрє сз маї афлє єнєвєа пє хамалєлє сзє. Ачєстє кзєтєсє кз ачєашї нєодїхнє пє сцзпжнєлє сзє, лнкє дєла о врєшє фїїндєшї банїї прєа грєї; мєарсє кз єї ла пїацє дє комєрчїє, кзчї дєпз асє пєрєрє нєгєцєторїєлє дєрє сє вє лнтоарчє пє а колє шї хєтєржнд ал ащєптєлє ачї, нє дє партє дє бєрсє пєсє сакєлє жос шї єл шєзє пє сак. Годєрєлє сє апронїа кзтрє апєс шї харнїкєлє Галєго лнкє тєт лл лєлєлє ачєлє сє афлє, кжнд маї пє єрмз нєгєцєторїєлє, карє лшї пєрдєсє врємєа кз чєрчєтєрї фєрє фолос грєвї кзтрє бєрсє, єндє лл пофтєа нїщє трєвї лнтєщїтоарє. Вл вєзє шї кєнєскє пє Галєго, карєлє лї шї єрмз кз о бєкєрїє нєфєцєрїтє, дєкжнд акєсз авєрєа шїєшї лн кредїнцачї. Сдравєнєлє нєгєцєторїє лнкє нє сє лндєстєлє, а плєтї пє бєнєлє Галїцїан кз доз трєї паралє, чї опрїдєлє лн асє касз, лї дєрєшї лєї дєплїна сє лн кредїнцарє, їар кжнд ачєст лл лєї фаворїт дєпз кжцївє ані дорї а сє лнтоарчє ла патрїа сє, лл ажєтє кз атятє чєнєрєзїтатє, лнкєт омєлє, шї афєрє дє ачєєа їєвїт дє норєк, пєстє сєкєртє врємє фє нємєрат лнтрє чєї маї авєцї чєтєцїєнї дї прєвїнцїєї.

О прєлєкцїє мораллє дєспрє кєм-пєт.

Д. Гарнєран, прєзїдєнт лл єн парлємєнт, єра вєрєбат кз щїлнцє прєа фрємєо-

се, оратор маре, 'пе лжнѣз ачѣаста авѣа ші о інімѣ фоарте бѣнѣ, лнѣз ѣн дѣх іѣте ші фоарте аплѣкат ла мѣнїе. Антр'о адѣнаре пѣблїкѣ а академії. дїн діон, вреа джнѣла а цінеа прелекціе пентрѣ кѣ м-пѣт. Тоці тѣчѣа антр'о ащептаре анкордатѣ. Ораторѣа анчепѣ: Кѣмпѣтѣла, Домнїї меї! . . . Анкїдеці ѣшіле ачѣле! . . . Кѣмпѣтѣла, Домнїї меї есте о Анкїдеці ѣшіле вѣ спѣїѣ Кѣмпѣтѣла, Домнїї меї есте о вѣртѣте Ан нѣмеле тѣтѣрор драчілор, вріаці а анкїде ѣшіле саѣ нѣ? Ачѣста ера кѣмпѣт.

Пїатра Анцеленцілор.

Ачѣаста есте ла мѣлці дїнтрѣ оаменїї нострї кѣносѣтѣ сѣпт нѣмеле Шоломѣнїа. Адекѣ мѣлці гѣндѣск, кѣм кѣ, дѣкѣ чїнева пїсте фїре анвацѣ (13 сколі) ачѣла шїе пѣрта норїї, шї а се ансоції кѣ дїмонї шї дѣхѣрї некѣрате, каре іар адѣче картѣ Шоломѣнїа нѣмїтѣ, ан каре картѣ, каре чѣтѣще поате сѣ дївѣ тот че дорѣще пе ачѣаста лѣме.

Спре стрїкарѣ ачѣстїї кредїнці дешарте воїѣ се арѣт че есте Шоломѣнїа, шї кѣ анвѣцатѣла шї Шоломѣнїскѣла Професор крѣг сѣ анвѣцї пе ачїа, че анкѣ нѣ шїѣ чѣтї шоломѣнїѣще. Іа прївїці дара. Картѣ Шоломѣнїа есте о пїатрѣ прѣкѣм сѣ вѣде дїчѣа, шї чѣле че се кѣпрїнд ан трѣнѣа сѣнт нѣмаї дїн 9 сло-вѣ алѣтѣте:

O.	L.	D.
A.	G.	P.
S.	T.	M.

Сѣ тѣмѣнїм дарѣ ачѣстѣ шоломѣнїеці слоѣе, шї сѣ вѣдем аѣ оменїї нострї дрѣпт а зїче, кѣмкѣ, каре шїе чѣтї шоломѣнїѣще, ачѣла поате авѣ, че пофѣще.

О Лѣзмнѣзѣ Ога, адекѣ роагѣте (лѣт дѣмнѣзѣ).

L. „ Labora, адекѣ лѣкрѣ.

D. „ Da адекѣ дѣ, саѣ анпартѣ кѣ алѣла.

A. „ Accipe, адекѣ іа саѣ нѣ лѣпѣда ачїа, че дѣмнѣзѣ, саѣ іѣкїрѣ оменїѣскѣ лшї антїнда.

G. „ Gaude, адекѣ бѣкѣрѣте дѣ ачѣла, че цїаѣ дат дѣмнѣзѣ.

P. „ Patere, адекѣ пѣтїмѣще, рабѣз.

S. „ Spera, адекѣ нѣдѣждѣаще.

T. „ Tace, адекѣ тачї, саѣ нѣ борѣ фѣрѣ сокотїнѣ.

M. „ Memento mori, адекѣ адѣці а мїнте дѣ моарте.

Іатѣ дарѣ іѣвїцілор чѣтїторї дѣслѣшїрѣ Шоломѣнїї. Пѣртаці ачѣла картѣ, саѣ Пїатрѣ а Анцеленцілор пѣрѣрѣ кѣ вої, шї пѣтратї анвѣцѣтѣра, картѣ ві о пѣне аннаїнте, шї вїці вѣдѣ, кѣ пѣтѣрїнд ачѣаста пѣцїнѣ анцеленїѣне, шї ѣрмѣна еї, вѣці фї атѣт дѣ норокошї, пїкѣт поате нѣмаї фї ѣн ом ан ачѣаста лѣме, фѣрѣ сѣ авѣці лїпѣз а анвѣца 13 Сколі, шї а вѣ ансоці кѣ дїмонїї. Др. В.